

Çocuk Yetiştirmede Sınır Koymanın Önemi

Ebeveynler; sevgilerini esirgmeden çocuklarına gösterirken bir yandan da onlara kontrollü olarak sorumluluklarını öğretmeye çalışırlar. Bu süreci denge içinde yürütmek bir hali zordur. Her ne kadar kontrol altında olup belirli sınırlara dahil edilmek olumsuz çağrışımlar uyandırsa da gerektiği durumlarda

ebeveynlerinden müdahale görmek, çocuklar için önemli bir sevgi göstergesidir. Bu durumda çocukları aynı anda hem denetlemek hem de onlara sevildiklerini hissettirmek için neler yapılabilir? İlk adım çocukları anlamak olsa da bir sonraki adım tepki göstermektir.

Anlamak

Bireyler, bebeklik döneminde kendisine temel bakım verenlere karşı güven kazandıktan hemen sonra davranışlarının kendilerine ait olduğunu fark etmeye başlarlar. Yaşamın ilk yıllarında çekmeceleri, dolapları karıştırarak kendi başına etrafı keşfetmekten aldığı haz ile özerklik duygusu gelişim gösterir (Santrock, 2011). Bununla birlikte özerk olma isteği yaşam boyunca sürekli karşımıza çıkar. “Hayır”

demekten asla vazgeçmeyen çocuklar, WhatsApp’ta kimlerle, ne konuştuğunu saklama çabasında olan ergenler aslında bağımsız hareket edebileceklerini gösterme isteği içindedirler. Bir bebek kadar olmasa da hâlâ korunmaya ve kontrol edilmeye muhtaç olan çocuk ve ergen için bağımsız hareket edebilme isteği ebeveyniyle arasında birtakım sorunların çıkmasına neden olur. Yetişkinliğe gelindiğinde ise artan sorumlulukla birlikte

bağımsız hareket edebilme becerisi oldukça anlam kazanır. Bu nedenle bu becerinin tamamının kazanımı yetişkinliğe ertelenmemelidir (Steinberg, 2007).

Çocuklarının bağımsız hareket etme isteklerinin ısrarı karşısında ebeveyn, farklı tepkiler deneyebilir ve zaman zaman hem onların hem de çocuklarının kafası karışabilir.

Harekete Geçmek

Çocuklar, sınırlandırılırken kısıtlandıklarını ve bir şeylerden mahrum kaldıklarını hissetseler de öte yandan aileleri tarafından önemsendiklerini, değer gördüklerini ve sevildiklerini de hissederler. Bu nedenle ebeveyn, çocuğunun sevgi ve şefkat ihtiyacını giderirken çocuğuna sınırlar koyarak ona rehber olmaktan vazgeçmemelidir. Bu süreç, çocuk için hem engelleri hem de izinleri kapsmalıdır. Bir başka deyişle hem kaldırılması hem de kazanılması istenen davranışlar sınırlandırılmalıdır.

Çocuğun büyümesini, öğrenmesini ve kendini geliştirmesini sağlamak için aile içinde birtakım kurallar belirlenmelidir. Bu kuralların nedeni gözle görünür bile olsa yine de net olarak açıklanmalıdır. Örneğin annesi ne zaman telefonda konuşsa ısrarla araya giren çocuğa, "Telefonda başkası ile konuşurken benimle konuşmaya çalıştığında hem seni hem de karşımdakini duymadığım için telefon konuşmam bitene kadar beklemeni istiyorum." şeklinde bir açıklama yapılabilir. Kurallar, ebeveynler arasında tutarlı olmalıdır. Bu nedenle anne ve babanın -ve hatta çocuğa bakım veren diğerlerinin- karşılıklı anlaşmış olması çocuğun çatışma ortamından faydalanmasını engeller. Uygulama esnasında yetişkinin sabırlı ve kararlı yaklaşımı çocuğun kuralları gevşetme çabasının önüne geçecektir. Söz gelimi aile içinde alınan kararla her akşam bir saat ders tekrarının ardından bir saat bilgisayar oyunu oynanabileceği kuralı üzerinden çocuk, iki saat ders - iki saat bilgisayar oyunu gibi pazarlıklara girişebilir. Pazarlığa izin verilmeden en başından

Çocuk; çevresine karşı talepkar, isyankâr ve kimi zaman da saygısızca davranarak sınırları zorlayabilir. Bu durumlarda ebeveyn ve çocuk arasında kontrol çatışması ortaya çıkabilir. Çatışmaların olduğu zamanlarda dahi çocuklar, ailelerini yanlarında görmeye, onların sevgilerini hissetmeye ihtiyaç duyarlar.

kararlaştırılan kurala uymak önemlidir. Tüm bunlara rağmen kurallar ihlal edilecektir. Kuralların ihlali durumunda çocuğun sonuçta neyle karşılaşacağı onunla paylaşılmalıdır (Mackenzie, 2013).

Kurallar, kalabalık bir kavşaktaki trafik ışıkları gibidir. Çocuğun ve ebeveynin güvenle yol almasını sağlar. Trafik kurallarına uyulmadığında karşılaşılan sonuçlar gibi aile içindeki kurallara uyulmadığında da birtakım sonuçlarla karşılaşılacağı tüm aile bireyleri tarafından bilinmelidir.

Özetle, çocuklar büyürken kendilerini keşfetmek için sınırları zorlarlar. Henüz bir yetişkin kadar özerk olmayan çocuk için bu oldukça normal bir süreçtir. Ebeveynleri ile çatışmalara neden olsa da bu durumun onların benzersiz bireyler olmasına katkıda bulunduğunu göz önünde tutmak önemlidir. Buna dayanarak ebeveyn, çocuğunun ihtiyacı olan sevgiyi karşılarken gerekli sınırları belirlemekten kaçınmamalıdır. Yine de sınırların zorlandığı durumlarda ebeveynler kendilerini çaresiz hissedebilirler. Bu duygu normal olsa da ne ebeveyne ne de çocuğa faydası vardır. Çocuklar için çatışmada dahi olsa açık, samimi ve kararlı bir ebeveyn oldukça yeterlidir (Delagrave, 2016).

Sınırları çizilmiş çocuklar, kendilerini daha çok güvende hissederler. Sosyal çevreye uyumda ve sorumluluk duygularında artış gözlemlenir. En sonunda ise belirlenmiş sınırlar sayesinde aile ile ilişkilerde daha olumlu tepkilerle karşılaşılır.

Kaynakça

- John W. Santrock, "Yaşam Boyu Gelişim-Gelişim Psikolojisi", Nobel Yayınları, 2011.
 Laurence Steinberg, "Ergenlik", İmge Kitabevi, 2007. Robert J. Mackenzie, "Çocuğunuza Sınır Koyma", Yakamoz Yayınları, 2013.
 Michel Delagrave, "Ergen Kullanma Kılavuzu", Yapı Kredi Yayınları, 2016.

